

Základní informace týkající se oprávnění k poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru

1. Úvod

Dne 1. 12. 2016 nabyl účinnost nový **zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru** (dále jen „**ZSÚ**“). Tímto zákonem byl zrušen předchozí zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.

Současně s přijetím ZSÚ byl novelizován zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, kdy došlo ke zrušení vázané živnosti poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru a vynětí poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru z jeho působnosti. **Poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru tedy nově není živností.¹ Pro tuto činnost je nutné získat zvláštní podnikatelské oprávnění podle ZSÚ udělené Českou národní bankou** (dále jen „**ČNB**“).

ZSÚ umožnil, aby osoby, které vykonávaly činnost na základě dosavadního oprávnění a které podaly **žádost v přechodném období 3 měsíců od účinnosti zákona** (tj. do 1. 3. 2017), mohly pokračovat v činnosti na základě dosavadního podnikatelského oprávnění, dokud ČNB o jejich žádosti v přechodném období nerozhodne. **Osobám, které takovou žádost nepodaly, podnikatelské oprávnění zaniklo automaticky, přímo ze zákona**, přičemž živnostenský úřad vázanou živnost poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru vymazal z živnostenského rejstříku. Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru bez příslušného oprávnění k činnosti je správním deliktem, za který může ČNB udělit pokutu až do výše 20 000 000 Kč.²

ZSÚ se vztahuje pouze na úvěry poskytované nebo zprostředkované spotřebitelům, nikoli na úvěry pro právnické osoby nebo pro fyzické osoby, pokud jsou jim úvěry poskytovány v souvislosti s jejich podnikatelskou činností.

2. Poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru

Kdo může **poskytovat spotřebitelský úvěr jako podnikatel**, vymezuje ZSÚ v § 7:

- a) banka, zahraniční banka a zahraniční finanční instituce,
- b) spořitelni a úvěrní družstvo,
- c) platební instituce a zahraniční platební instituce,
- d) poskytovatel platebních služeb malého rozsahu,
- e) instituce elektronických peněz a zahraniční instituce elektronických peněz,
- f) vydavatel elektronických peněz malého rozsahu a
- g) nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru (dále jen „**NPSÚ**“).

Činnosti NPSÚ je vyhrazena pouze právnickým osobám, které doloží splnění řady licenčních podmínek, mj. počáteční kapitál ve výši 20 000 000 Kč.

Přijetí žádosti podléhá správnímu poplatku ve výši 50 000 Kč. Oprávnění k činnosti NPSÚ trvá do konce pátého kalendářního roku následujícího po roce, kdy byl NPSÚ zapsán do registru. V případě zájmu o prodloužení trvání podnikatelského oprávnění je poté nutné

¹ § 3 odst. 3 písm. a) živnostenského zákona.

² § 157 odst. 1 písm. d) a e) a odst. 3 písm. c) ZSÚ.

uhradit obnovovací poplatek ve výši 25 000 Kč, přičemž zaplacením obnovovacího poplatku se oprávnění prodlužuje na dalších 60 měsíců. Podrobnější informace jsou dostupné v *Metodice k podávání žádosti o oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru*.³

3. Způsob zprostředkování spotřebitelského úvěru

a) *Druhy oprávnění*

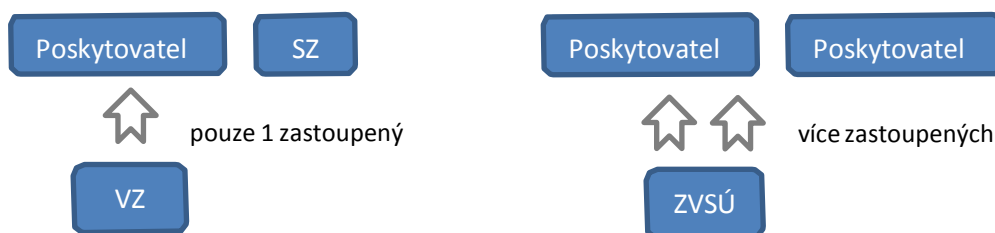
Zprostředkovat spotřebitelský úvěr jako podnikatel může podle § 16 ZSÚ pouze⁴

- a) samostatný zprostředkovatel (dále jen „SZ“)
- b) vázaný zástupce (dále jen „VZ“)
- c) zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru (dále jen „ZVSÚ“)
- d) zahraniční zprostředkovatel.

Zatímco SZ odpovídá za svou činnost sám,⁵ za činnost VZ a ZVSÚ nese odpovědnost zastoupený. Zastoupeným může být v případě VZ jakýkoli poskytovatel nebo SZ. Zastoupeným v případě ZVSÚ může být pouze poskytovatel.

Povolení k činnosti VZ a ZVSÚ se liší v rozsahu oprávnění. VZ může vykonávat činnost ve vztahu k jakémukoli druhu spotřebitelského úvěru, činnost ZVSÚ je omezena pouze na **úvěr určený k financování jím prodávaného zboží nebo jím poskytované služby**. Co se rozumí vázaným spotřebitelským úvěrem, vymezuje ZSÚ v § 2 odst. 3, v zásadě se jedná o spotřebitelský úvěr, který je vázán na koupi zboží nebo poskytnutí služby, s výjimkou spotřebitelského úvěru na bydlení.

Tato oprávnění k činnosti se dále odlišují z hlediska **počtu zastoupených**, pro které smí být jeho držitel činný. **VZ smí spolupracovat pouze s jedním zastoupeným**, naproti tomu **pro ZVSÚ jejich počet omezen není**.



VZ a ZVSÚ smí být při výkonu činnosti podle ZSÚ zastoupeni pouze pracovníkem. Tím se rozumí „osoba, která je s poskytovatelem nebo zprostředkovatelem spotřebitelského úvěru v **pracovněprávním vztahu, anebo člen statutárního orgánu nebo správní rady poskytovatele nebo zprostředkovatele spotřebitelského úvěru, nebo prokurista, pokud se přímo podílí na poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, nebo jsou za poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru zodpovědní**“.⁶ VZ a ZVSÚ tedy nemohou být

³ http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rizeni/poskytovatele_spotrebitelskeho_uveru/download/Metodika_k_podavani_zadosti_NP.pdf

⁴ ZSÚ nezná pojem „obchodní zástupce“, je nutné zvolit některé z výše uvedených druhů oprávnění k činnosti.

⁵ Tato autonomie SZ je částečně omezena odpovědností poskytovatele za dohled nad SZ, kterou lze dovodit z § 15 odst. 2, písm. l), § 26 a § 94 odst. 3 ZSÚ.

⁶ § 3 odst. 1 písm. h) ZSÚ.

zastoupení dalším VZ nebo ZVSÚ. **SZ smí být** při výkonu činnosti podle ZSÚ **zastoupen pracovníkem nebo VZ**. Pracovník svou činností pro SZ, VZ a ZVSÚ nevykonává v rámci podnikatelské činnosti a pro výkon této činnosti proto není vyžadováno podnikatelské oprávnění (žádná forma registrace u ČNB).

b) Odborná zkouška⁷

Podmínkou pro výkon činnosti zprostředkovatele je mimo jiné složení odborné zkoušky. Složení zkoušky tedy není samostatným oprávněním k činnosti. Na základě úspěšného složení odborné zkoušky obdrží absolvent **osvědčení**, kterým prokáže své odborné znalosti a dovednosti. Zkoušku není třeba po uplynutí určité doby opakovat, skládá se pouze jednou. V případě VZ a ZVSÚ ověřuje splnění podmínek odborné způsobilosti zastoupený.

Odbornou zkoušku skládá fyzická osoba, která je SZ, VZ nebo ZVSÚ, a každá osoba, která naplní znaky pracovníka. Za zajištění, že svou činnost provozuje pouze prostřednictvím osob, které splňují podmínku odborné způsobilosti, je odpovědný poskytovatel nebo SZ.⁸ ZSÚ nezná institut odpovědného zástupce podobně jako živnostenský zákon.

Odbornou zkoušku neorganizuje ČNB, ale osoby, jimž ČNB udělila akreditaci. Seznam těchto osob je dostupný na internetových stránkách ČNB: www.cnb.cz/cnb/jerrr

c) Podání žádosti o udělení oprávnění k činnosti

Obecně platí, že zatímco SZ komunikuje s ČNB samostatně, VZ a ZVSÚ tak v zásadě vždy činí prostřednictvím zastoupeného. ČNB proto doporučuje nejprve oslovit osobu, pro kterou bude zprostředkovatel činný, a dohodnout se na podmínkách spolupráce.

Žádost o udělení oprávnění k činnosti SZ tak podává žadající právnická nebo fyzická osoba sama, oznámení VZ a ZVSÚ činí vždy zastoupený.

O žádosti o udělení oprávnění k činnosti SZ rozhodne ČNB v obecných lhůtách stanovených správním řádem, a to za předpokladu, že žádost netrpí vadami. Výše správního poplatku za přijetí žádosti je 10 000 Kč. Další informace jsou dostupné v *Metodice pro podání žádosti o oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele*, kterou je doporučeno před podáním žádosti prostudovat.⁹

ČNB v případě VZ a ZVSÚ nezkontroluje, zda jsou splněny podmínky pro zápis do registru (za splnění těchto podmínek odpovídá zastoupený) a provede jej do 5 pracovních dnů. Správní poplatek za zápis VZ nebo ZVSÚ do registru činí 2 000 Kč (v případě ZVSÚ jej hradí každý zastoupený).

d) Zánik oprávnění a výmaz z registru

Oprávnění SZ, VZ nebo ZVSÚ zaniká

- smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby,
- oznámením o ukončení činnosti,

⁷ Podrobnější informace o odborné způsobilosti jsou dostupné v souboru často kladených dotazů k ZSÚ (viz níže část 4., Další informace), otázka č. 4.

⁸ § 8 odst. 2, § 23 odst. 2, § 149 odst. 1 písm. b) a § 154 odst. 1 písm. b) ZSÚ.

⁹ http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/vykon_dohledu/povolovaci_schv_alovaci_rizeni_poskytovatele_spotrebitelskeho_uveru/download/Metodika_k_podavani_zadosti_SZ.pdf

- uplynutím doby trvání oprávnění, nedojde-li k prodloužení oprávnění (viz níže) nebo
- odnětím.

Oprávnění VZ nebo oprávnění ZVSÚ pro daného zastoupeného zaniká také

- zánikem závazku mezi VZ nebo ZVSÚ a zastoupeným a
- zánikem oprávnění k činnosti zastoupeného podle tohoto zákona.

Výmaz z registru VZ nebo ZVSÚ provede ČNB na základě **oznámení**, které **podává zastoupený**. Pokud zastoupený neposkytne nezbytnou součinnost, může VZ nebo ZVSÚ oznámení o ukončení činnosti podat samostatně. Oznámení o ukončení činnosti VZ a ZVSÚ lze podat **pouze prostřednictvím elektronické aplikace ČNB pro registraci subjektů**, kterou je aplikace **REGIS** (www.cnb.cz/cnb/regis), a to i tehdy, pokud oznámení činí VZ nebo ZVSÚ samostatně.

e) Doba trvání a obnova oprávnění k činnosti

Oprávnění k činnosti je vždy omezené. V případě SZ, VZ a ZVSÚ trvá **do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém byl proveden zápis do registru**, a prodlužuje se vždy na dalších **12 měsících** po uhrazení **obnovovacího poplatku**. V případě VZ a ZVSÚ se obnovovací poplatek hradí prostřednictvím zastoupeného. Za ZVSÚ hradí poplatek každý zastoupený.

	SZ	VZ	ZVSÚ
Správní poplatek	10 000 Kč	2 000 Kč	2 000 Kč
Doba trvání oprávnění	do konce následujícího kalendářního roku		
Obnovovací poplatek	5 000 Kč	1 000 Kč	1 000 Kč
Doba, o kterou se oprávnění prodlužuje	1 rok		

f) Změna zastoupeného VZ a ZVSÚ

ZSÚ neupravuje možnost změnit zastoupeného, vzhledem k tomu, že platnost oprávnění k činnosti VZ nebo ZVSÚ je vázaná na smlouvu se zastoupeným. Jak bylo uvedeno výše, oprávnění k činnosti VZ a ZVSÚ se zánikem závazku mezi VZ nebo ZVSÚ a zastoupeným zaniká. Bez sjednání nové smlouvy oprávnění nemůže vzniknout.

V případě VZ současně platí, že smí vykonávat činnost pouze pro 1 zastoupeného. **Pokud má tedy VZ v úmyslu zahájit spolupráci s jiným zastoupeným, je nezbytné nejprve rozvázat smlouvu se zastoupeným, provést výmaz z registru (viz výše) a následně musí nový zastoupený provést nové oznámení VZ.** Oznámení o ukončení činnosti může podat pouze původní zastoupený, příp. sám VZ, pokud mu k tomu zastoupený neposkytl součinnost (VZ k tomu nicméně může udělit plnou moc, a to i novému zastoupenému). Nový zápis (nikoli výmaz) podléhá opět poplatku ve výši 2 000 Kč.

g) Přidělení IČO

Fyzickým osobám, které dosud neměly přidělené IČO, jej přidělí ČNB při zápisu do registru.

4. Další informace

Příslušné **právní předpisy**, jakož i další **metodické a výkladové materiály** jsou dostupné na internetových stránkách ČNB (Dohled a regulace – Legislativní základna – Ochrana spotřebitele a spotřebitelský úvěr):

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitele_spotrebitelesky_uver/

ČNB doporučuje prostudovat zejména soubor **často kladených dotazů** týkající se ZSÚ:

http://www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_nekterym_ustanovenim_zakona_c_257_2016.pdf

Informace týkající se podání žádostí jsou dostupné na internetových stránkách ČNB (Dohled a regulace – Výkon dohledu – Povolovací a schvalovací řízení – Poskytovatelé a zprostředkovatelé spotřebitelského úvěru):

http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rizeni/poskytovatele_spotrebiteleskeho_uveru/index.html

Případné **odborné regulatorní dotazy** lze zaslat prostřednictvím formuláře dostupného na internetových stránkách ČNB:

http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/formular_kvalifikovany_dotaz/kvalifikovany_dotaz.html